การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในมัธยมศึกษาตอนปลาย

Survey on Needs of Japanese Language Learners in Senior High School[1]

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ
Tasanee Methapisit

น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ
Namthip Methasate

สมเกียรติ เชวงกิจวณิช
Somkiat Chawengkijwanich

สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข
Suneerat Neancharoensuk

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการสำรวจความต้องการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในหัวข้อต่างๆ อาทิ เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษา วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษ อาชีพที่ต้องการทำในอนาคต ข้อมูลเหล่านี้ทำให้เข้าใจความต้องการของผู้เรียนมากขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

Abstract

This paper is a report on the survey of the needs of Japanese language learners in senior high schools in Thailand on various aspects such as their reasons of learning Japanese, their interest in Japan, the difficulties in learning Japanese, their needs to continue studying Japanese in the higher education level, the subjects they want to take and their aims after graduation. The survey result will help educators to understand the needs of learners and be useful for curriculum planning in the university.

บทนำ

ภาษาญี่ปุ่นได้รับความนิยมในหมู่นักเรียนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากเป็นภาษาที่สำคัญในการประกอบอาชีพภาษาหนึ่ง กระแสความนิยมภาษาญี่ปุ่นเริ่มขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมที่เคยเปิดสอน

---

[1] การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนโดยได้รับเงินอุดหนุนการทำวิจัยจากงบพิเศษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาษาญี่ปุ่นในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ปัจจุบันมีการเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วไปทั้งในสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โรงเรียนสอนภาษาทั่วไป รวมทั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากข้อมูลของศูนย์ภาษามูลนิธิญี่ปุ่น ณ เดือนกรกฎาคม 2545 โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วประเทศไทยมี 187 แห่ง จำนวนผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีราว 15,000 คน นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 ซึ่งภาษาญี่ปุ่นได้รับบรรจุเป็นวิชาเลือกที่ใช้ในการสอบเอนทรานซ์ พบว่ามีนักเรียนมัธยมที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นสอบมากขึ้นทุกปี และจากข้อมูลของสำนักทดสอบกลาง พบว่าในรอบเดือนตุลาคม 2545 มีผู้สอบภาษาญี่ปุ่น 2,240 คน และในรอบเดือนมีนาคม 2546 มี 2,047 คน

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นมีมหาวิทยาลัยของรัฐ 29 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 12 แห่ง และสถาบันราชภัฏ 34 แห่ง รวมทั้งสิ้น 75 แห่ง ในจำนวนนี้มีสถาบันที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกเพียง 16 แห่ง และสามารถรับนักศึกษาเอกวิชาภาษาญี่ปุ่นได้ทั้งสิ้นราว 500 คน

ในฐานะที่เป็นที่รองรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สถาบันระดับอุดมศึกษาควรปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัจจุบันอยู่เสมอ คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและตรงกับความต้องการของผู้เรียน

1. วัตถุประสงค์

การสำรวจความต้องการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนภาษาญี่ปุ่นครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาเหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษา วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษและอาชีพที่นักเรียนต้องการทำในอนาคต เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษา

2. กลุ่มเป้าหมายและวิธีดำเนินการสำรวจ

กลุ่มเป้าหมายของการสำรวจครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 5 และ 6 ที่กำลังศึกษาภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ การสำรวจครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการออกแบบสำรวจและจัดส่งทางไปรษณีย์ไปยังครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ โดยให้ส่งคำตอบกลับทางไปรษณีย์

การดำเนินการสำรวจแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการสำรวจกลุ่มโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่น 5-6 คาบต่อสัปดาห์ จำนวน 60 แห่ง ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ระยะที่สองจะทำการสำรวจโรงเรียนที่

เปิดสอนภาษาญี่ปุ่น1-4 คาบต่อสัปดาห์ จำนวน 120 แห่ง โดยระยะที่สองจะทำการสำรวจในช่วงเดือนมิถุนายน 2546 ซึ่งจะได้รายงานผลให้ทราบในโอกาสต่อไป

3. ผลการสำรวจ

บทความนี้จะนำเสนอผลการสำรวจในระยะแรกจากการส่งแบบสำรวจไปยังโรงเรียนทั้งหมด 60 แห่ง ได้รับคำตอบกลับมาทั้งหมด 43 แห่ง จำนวนนักเรียนผู้ตอบแบบสำรวจรวม 1,519 คน

ในจำนวน 43 แห่งนี้ แบ่งเป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 21 แห่ง จำนวนนักเรียน 833 คน โรงเรียนในต่างจังหวัด 22 แห่ง จำนวนนักเรียน 686 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 401 คน เพศหญิง 1,110 คน ไม่ระบุเพศ 8 คน อายุของผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในวัย 14 — 18 ปี

สำหรับรายละเอียดผลการสำรวจสรุปเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น
2. ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น
3. ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น
4. ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษา
5. เหตุผลที่ต้องการ/ไม่ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ
6. วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษ กรณีที่จะเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ
7. อาชีพที่ต้องการทำในอนาคต

3.1 เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น

ในแบบสำรวจกำหนดเหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นไว้ 9 ข้อ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง ผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจเลือกเหตุผลตามลำดับในตาราง 1

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่าเหตุผลที่ผู้ตอบแบบสำรวจเลือกตอบมากที่สุดคือ เรียนเพราะชอบภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่เหตุผลที่ผู้ตอบแบบสำรวจเลือกตอบน้อยที่สุดคือ เห็นเพื่อน/ญาติเรียนจึงอยากเรียน สำหรับผู้ที่ตอบอื่นๆ ได้ระบุเหตุผล เช่น ชอบตัวอักษรญี่ปุ่น ชอบคนญี่ปุ่น ชอบดารานักร้องญี่ปุ่น อยากลองเรียนดูและหลีกเลี่ยงการเรียนวิชาอื่น เป็นต้น

จากผลการสำรวจเหตุผลที่ทำให้นักเรียนตัดสินใจเรียนภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นเหตุผลที่มาจากความสนใจของตัวผู้เรียนเอง คือ ชอบภาษาญี่ปุ่น สนใจวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ซึ่งเหตุผลนี้จะสอดคล้องกับการตัดสินใจเลือกศึกษาภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับสูงในข้อ 3.4

ตาราง 1 เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น

ลำดับ	เหตุผล	จำนวนคน	ร้อยละ
1	ชอบภาษาญี่ปุ่น	1,114	73.34
2	สนใจวัฒนธรรมญี่ปุ่น	998	65.70
3	ต้องการใช้ประกอบอาชีพ	751	49.44
4	ต้องการศึกษาต่อที่ญี่ปุ่น	393	25.87
5	ไม่สนใจภาษาต่างประเทศอื่น	224	14.75
6	เพื่อนชวนให้เรียน	198	13.03
7	พ่อแม่แนะนำให้เรียน	181	11.92
8	เห็นเพื่อน / ญาติเรียน จึงอยากเรียน	162	10.66
9	อื่นๆ	131	8.62

และเมื่อนำผลการสำรวจครั้งนี้เปรียบเทียบกับการสำรวจของสมใจ (2542) ซึ่งศึกษาเหตุผลที่เรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนที่โรงเรียนสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) (ชื่อย่อโรงเรียน ส.ส.ท.) โดยจัดลำดับเหตุผลที่มีผู้เลือกตอบมากลำดับที่1-5 ปรากฏผลตามตาราง 2

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่าเหตุผลของผู้เรียนที่โรงเรียนส.ส.ท. โดยมากเกี่ยวข้องกับการทำงาน เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน จึงทำให้เหตุผลที่เรียนภาษาญี่ปุ่นแตกต่างไปจากเหตุผลของนักเรียนมัธยม

ตาราง 2 เหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับการสำรวจของสมใจ (2542)

ลำดับ	ผลการสำรวจของสมใจ (2542)	ผลการสำรวจครั้งนี้
1	เรียนเพื่อเสริมความรู้	ชอบภาษาญี่ปุ่น
2	ใช้ในการทำงาน	สนใจวัฒนธรรมญี่ปุ่น
3	ชอบ สนใจ	ต้องการใช้ประกอบอาชีพ
4	คาดว่าจะเป็นประโยชน์ในงาน	ต้องการศึกษาต่อที่ญี่ปุ่น
5	ใช้ในการติดต่อสื่อสาร	ไม่สนใจภาษาต่างประเทศอื่น

3.2 ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น

ในแบบสำรวจกำหนดหัวข้อความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่นไว้ 6 ข้อ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง พบว่าผู้ตอบแบบสำรวจเลือกหัวข้อที่สนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น ตามลำดับในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น

ลำดับ	ความสนใจ	จำนวนคน	ร้อยละ
1	ภาษาและวัฒนธรรม	1,085	71.43
2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	1,033	68.01
3	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	925	60.90
4	การ์ตูนและเกม	758	49.90
5	เศรษฐกิจการเมือง	187	12.31
6	อื่นๆ	86	5.66

จากตารางจะเห็นว่าสิ่งที่ผู้ตอบแบบสำรวจสนใจมากที่สุดคือภาษาและวัฒนธรรม รองลงมาคือคนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น เทคโนโลยีของญี่ปุ่น การ์ตูนและเกม หัวข้อที่มีผู้เลือกน้อยที่สุดคือเศรษฐกิจการเมือง

จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีความสนใจด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นในข้อ 3.1 ที่ว่าเรียนเพราะชอบภาษาและสนใจวัฒนธรรมญี่ปุ่น

ตาราง 4 ลำดับความสนใจแบ่งตามเพศ

ลำดับ	หญิง	ร้อยละ	ลำดับ	ชาย	ร้อยละ
1	ภาษาและวัฒนธรรม	77.57	1	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	73.82
2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	72.25	2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	60.60
3	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	57.30	3	ภาษาและวัฒนธรรม	57.11

เมื่อแบ่งความสนใจโดยแยกตามเพศ ปรากฏว่าเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีความสนใจแตกต่างกันออกไป (ตาราง 4) จะเห็นว่าความสนใจอันดับแรกระหว่างหญิงชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผู้ตอบแบบสำรวจซึ่งเป็นนักเรียนหญิงจะสนใจภาษาและวัฒนธรรมมากเป็นอันดับหนึ่งและสนใจในเทคโนโลยีของญี่ปุ่นเป็นอันดับที่สาม ส่วนนักเรียนชายมีความสนใจตรงกันข้ามคือ สนใจเทคโนโลยีของญี่ปุ่นมากเป็นอันดับหนึ่งและสนใจภาษาและวัฒนธรรมเป็นอันดับสาม

เมื่อแบ่งความสนใจของผู้ตอบแบบสำรวจเป็นนักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลกับนักเรียนในต่างจังหวัด ปรากฏว่าลำดับความสนใจไม่ต่างกันมากนัก (ตาราง 5)

ตาราง 5 ลำดับความสนใจแบ่งตามที่ตั้งของโรงเรียน

ลำดับ	ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล	ร้อยละ	ลำดับ	ในต่างจังหวัด	ร้อยละ
1	ภาษาและวัฒนธรรม	72.87	1	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	69.97
2	คนญี่ปุ่นและสังคมญี่ปุ่น	66.39	2	ภาษาและวัฒนธรรม	69.68
3	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	58.10	3	เทคโนโลยีของญี่ปุ่น	64.29
4	การ์ตูนและเกม	53.42	4	การ์ตูนและเกม	45.63
5	เศรษฐกิจการเมือง	11.76	5	เศรษฐกิจการเมือง	12.97
6	อื่นๆ	4.68	6	อื่นๆ	6.85

สำหรับผู้ที่ตอบอื่นๆ ระบุความสนใจไว้หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะแสดงถึงความสนใจในวัฒนธรรมร่วมสมัย เช่น ดารา เพลง แฟชั่น สถานที่ท่องเที่ยว อาหาร คำตอบที่เป็นส่วนน้อยได้แก่ ระบบธุรกิจ การทำงาน การศึกษา ราชวงศ์ญี่ปุ่น ความเชื่อของคนญี่ปุ่นและประวัติศาสตร์ เป็นต้น

3.3 ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น

ในแบบสำรวจกำหนดหัวข้อในภาษาญี่ปุ่นที่คิดว่ายาก ไว้ 4 ข้อ คือ เสียง ตัวอักษรคันจิ ไวยากรณ์ และอื่นๆ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง พร้อมให้ยกตัวอย่างประกอบ ผลการสำรวจปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ส่วนที่คิดว่ายากในภาษาญี่ปุ่น

ลำดับ	หัวข้อที่คิดว่ายาก	จำนวนคน	ร้อยละ
1	อักษรคันจิ	1,115	73.40
2	ไวยากรณ์	980	64.52
3	เสียง	510	33.57
4	อื่นๆ	87	5.73

ผู้ตอบแบบสำรวจมากกว่าร้อยละ 70 ตอบว่าอักษรคันจิคือส่วนที่ยากในการศึกษาภาษาญี่ปุ่น รองลงมาคือไวยากรณ์ เสียง และอื่นๆ ตามลำดับ โดยผลของแต่ละหัวข้อ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.3.1 อักษรคันจิ

ในบรรดาคำตอบที่เกี่ยวกับอักษรคันจิสามารถแบ่งความยากได้เป็น 4 ประเภทคือ

1) ลักษณะตัวอักษร

2) การเขียน

3) การอ่าน

4) การใช้

ผู้ที่ตอบว่า1) ลักษณะตัวอักษรยากมีจำนวนมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าอักษรมีโครงสร้างซับซ้อน จำนวนขีดมาก คันจิบางตัวคล้ายคลึงกันทำให้สับสน ส่วน 2) การเขียน ผู้ตอบกล่าวว่ายากในแง่ของลำดับเส้นก่อน-หลัง และอักขรวิธี 3) การอ่าน ผู้ตอบแบบสำรวจตอบว่ายากในแง่ที่ อักษรหนึ่งมีวิธีอ่านหลายแบบ และ 4) การใช้ ผู้ตอบกล่าวว่ายากในแง่ที่ผู้เรียนไม่ทราบว่าควรใช้คันจิตัวนั้นอย่างไร และไม่เข้าใจความหมาย เป็นต้น

3.3.2 ไวยากรณ์

ในบรรดาคำตอบที่เกี่ยวกับไวยากรณ์ ส่วนใหญ่ตอบว่า 3 ข้อต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ยาก

1) คำช่วย สิ่งที่ยากคือ การใช้คำช่วยให้ถูกต้อง ในบางประโยคสามารถใช้คำช่วยได้มากกว่าหนึ่งตัว ทำให้สับสน และคำช่วยหนึ่งตัวมีมากกว่าหนึ่งความหมาย เป็นต้น

2) การผันคำกริยาและคุณศัพท์ เช่น การผันเป็นรูปอดีต รูปไม่ใช่อดีต รูปกำลังทำในอดีต (และกำลังทำในปัจจุบัน) การผันเป็นรูป -te form, -nai form, -tai (ikimasu-ikitai-ikitakunai) เป็นต้น

ในกรณีของคำกริยาผู้ตอบแบบสำรวจกล่าวว่าผู้เรียนนอกจากต้องทราบกฎของการผันแต่ละรูปแล้ว ยังต้องจำให้ได้ว่าคำกริยาแต่ละตัวเป็นกริยาในกลุ่มใดด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ยาก

3) คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน คำที่มีปัญหาซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลไว้ ได้แก่ node/kara, noni/ node, to/ba/tara/nara, youni/tameni, rashii/yoo/soo, ageru/kureru/morau เป็นต้น นอกจากนี้หัวข้ออื่นที่มีผู้ตอบว่ายาก ได้แก่ คำสันธาน ส่วนขยายคำนาม การใช้สำนวน การเรียงลำดับคำ การเขียนประโยคที่ยาวและซับซ้อน เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ระบุว่ารูปกรรมวาจก (passive voice) รูปใช้ให้ทำและรูปถูกใช้ให้ทำ คำสุภาพ (คำยกย่องและถ่อมตัว) สำนวนภาษาพูด ฯลฯ เป็นสิ่งที่ยาก การที่ผลการสำรวจเป็นเช่นนี้อาจมองได้ว่าเนื่องจากหัวข้อเหล่านี้เป็นหัวข้อท้ายๆ ของการศึกษาภาษาญี่ปุ่นชั้นต้น ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่จึงอาจยังมิได้ศึกษาหัวข้อเหล่านี้

3.3.3 เสียง

สิ่งที่ผู้ที่ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ตอบว่ายากได้แก่เสียงต่อไปนี้

1) tsu / su

2) shi / chi / ji

3) เสียงขุ่น (เช่น ga, za)

4) เสียงยาว (เช่น kei̲go)

5) เสียงหยุด (เช่น se̲kken)

6) เสียงสะกด (เช่น -N)

7) เสียงควบ (เช่น ky̲a, ky̲u, ky̲o)

เสียงเหล่านี้เป็นเสียงที่แยกความแตกต่างได้ยากและฟังดูคล้ายคลึงกันสำหรับชาวไทย นอกจากนี้ เสียงสูงต่ำ (accent) การออกเสียงคำยืมจากภาษาต่างประเทศ การลงเสียงสูง-ต่ำหรือการเน้นเสียงเมื่อพูดเป็นประโยค ก็เป็นหัวข้อที่ยากสำหรับผู้ตอบแบบสำรวจเช่นกัน นอกจากปัญหาการออกเสียงแล้วยังมีผู้ตอบแบบสำรวจหลายคนมีปัญหาด้านการฟัง โดยเฉพาะเรื่องความเร็วในการพูดและสำเนียงของชาวญี่ปุ่น

3.3.4 อื่น ๆ

ผู้ที่ตอบข้อ อื่นๆ มีไม่มากนัก ไม่ถึงร้อยละ 5 โดยส่วนใหญ่ระบุว่าส่วนที่ยากคือคำศัพท์ เช่น คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน คำศัพท์มีจำนวนมาก คำศัพท์หนึ่งคำมีหลายความหมาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีผู้ตอบแบบสำรวจจำนวนหนึ่งระบุว่าสุภาษิต สำนวน การรับรู้เกี่ยวกับมารยาทของคนญี่ปุ่น วัฒนธรรมญี่ปุ่นและความรู้สึกของชาวญี่ปุ่นเวลาพูดเป็นหัวข้อที่ยาก หัวข้อเหล่านี้มีความเกี่ยวพันกับสภาพสังคมญี่ปุ่น จึงสะท้อนให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสำรวจบางคนตระหนักในความสำคัญของด้านอื่นๆ นอกเหนือจากตัวภาษา เนื่องจากการเรียนรู้ภาษามีความสัมพันธ์กับความนึกคิด สภาพสังคม และวัฒนธรรมของชนชาตินั้นๆ

3.4 ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษา

ผลจากการสำรวจความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ

ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ	จำนวนคน	ร้อยละ
1.ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเอก	640	42.13
2.ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเลือก	568	37.39
3.ไม่ต้องการเรียนต่อ	289	19.03
4.ไม่ตอบ	22	1.45
รวม	1,519	100

ผู้ที่ต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาโดยเรียนเป็นวิชาเอกมีมากที่สุด เป็นจำนวน 640 คน คิดเป็นร้อยละ 42.13 ผู้ที่ต้องการเรียนต่อโดยเรียนเป็นวิชาเลือกหรือวิชาเสรีมีมากเป็นอันดับสอง เป็นจำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ 37.39 และผู้ที่ไม่ประสงค์ที่จะเรียนต่อมี 289 คน คิดเป็นร้อยละ 19.03

ผลการสำรวจนี้ชี้ให้เห็นว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบันมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น และประสงค์จะเรียนต่อในระดับสูงขึ้น

3.5 เหตุผลที่ต้องการ/ไม่ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ

ในการสำรวจความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อหรือไม่นั้น ได้ให้ผู้ตอบแบบสำรวจระบุเหตุผลที่เลือกเรียนต่อหรือไม่ด้วย ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

3.5.1 เหตุผลของผู้ที่ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเอก

ผู้ที่ตอบว่าต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเอก ซึ่งมีจำนวน 640 คนนั้นได้ให้เหตุผลไว้หลายประการด้วยกัน แต่สามารถสรุปเหตุผลหลักๆ ได้เป็น 3 ประการคือ

ประการที่หนึ่งซึ่งมีผู้ตอบมากที่สุดคือ ชอบภาษาญี่ปุ่นและต้องการพัฒนาทักษะความสามารถของตนให้ดียิ่งขึ้น

ประการที่สองคือ ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในการประกอบอาชีพในอนาคตหรือใช้สื่อสารกับคนญี่ปุ่น

ประการที่สามคือ คิดว่าได้เลือกเรียนมาแล้ว จึงต้องการศึกษาต่อเพื่อไม่ให้เสียเวลาเปล่า

สำหรับเหตุผลอื่นๆ ที่ให้ไว้ ได้แก่ อยากศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น คิดว่าตนมีความถนัดในภาษาญี่ปุ่นมากกว่าวิชาอื่น คิดว่าภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะน่าสนใจ และเป็นภาษาที่มีความจำเป็นในปัจจุบัน เป็นต้น

3.5.2 เหตุผลของผู้ที่ต้องการเรียนต่อเป็นวิชาเลือก

เหตุผลของผู้ที่เลือกเรียนต่อเป็นวิชาเลือกซึ่งมีจำนวน 568 คนนั้นมีความหลากหลายมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าในจำนวนนี้มีนักเรียนอยู่ 2 ประเภท คือประเภทที่จะเรียนเป็นวิชาเลือกด้วยความเต็มใจกับประเภทที่จะเรียนต่อเป็นวิชาเลือกอย่างไม่เต็มใจนัก ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบพอๆ กัน

ประเภทที่จะเรียนเป็นวิชาเลือกด้วยความเต็มใจ คือผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น ซึ่งให้เหตุผลที่เลือกเรียนต่อ ดังนี้

1. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในบางโอกาส
2. เพื่อเป็นความรู้เสริมและเรียนวิชาอื่นๆ ให้หลากหลาย
3. ชอบ สนใจและเห็นว่าภาษาญี่ปุ่นสนุก เป็นภาษาที่สำคัญ

4. เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

ประเภทที่จะเรียนต่อเป็นวิชาเลือกอย่างไม่เต็มใจนัก คือ ผู้ที่ไม่คิดจะเรียนอย่างจริงจังแต่ยังสนใจอยู่ ซึ่งให้เหตุผลที่เลือกเรียนต่อ ดังนี้

1. สนใจเรียนวิชาอื่นเป็นวิชาเอกมากกว่าและคิดว่าการเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกจะหนักเกินไป
2. คิดว่าภาษาญี่ปุ่นไม่ใช่วิชาที่ตนถนัด และยากเกินไป
3. เคยเรียนมาแล้ว จึงไม่อยากทิ้ง กลัวลืม

เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุผลของทั้งสองกลุ่มนี้มีจำนวนผู้ตอบพอๆ กัน ผู้ที่ตอบว่าสนใจเรียนภาษาต่างประเทศอื่นเป็นวิชาเอกนั้น มีหลายคนระบุว่าต้องการเรียนภาษาอังกฤษและภาษาจีน ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจและความต้องการของสังคมในปัจจุบันได้ดี

3.5.3 เหตุผลของผู้ที่ไม่ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ

สำหรับผู้ที่ตัดสินใจไม่เรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีผู้ตอบจำนวน 289 คนนั้นให้เหตุผลหลักๆ ไว้สองประการ คือ

1. ไม่ชอบภาษาญี่ปุ่น ยากเกินไป ไม่เข้าใจ รู้สึกไม่เหมาะกับตน
2. อยากเลือกเรียนวิชาอื่น ภาษาญี่ปุ่นไม่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ตนสนใจจะเรียนต่อ

สำหรับเหตุผลอื่นๆ ที่ไม่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อ ได้แก่ ไม่แน่ใจว่าจะสอบได้หรือไม่ ไม่ทราบว่าในคณะที่ตนเลือกจะเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นหรือไม่ ไม่คิดจะใช้ภาษาญี่ปุ่นในการประกอบอาชีพ ไม่ได้เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

3.6 วิชาที่สนใจเรียนเป็นพิเศษ

ในบรรดา 7 วิชาที่กำหนดให้เลือกในแบบสำรวจ พบว่าผู้ตอบแบบสำรวจเลือกวิชาที่สนใจเรียนตามตาราง 8 ดังนี้

ตาราง8 วิชาที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสนใจเรียน

ลำดับ	วิชา	ร้อยละ
1	ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว	60.43%
2	การแปล และการล่าม	44.24%
3	ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ	26.93%
4	สังคมญี่ปุ่น	26.73%
5	การสอนภาษาญี่ปุ่น	20.01%
6	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น	15.73%
7	วรรณคดีญี่ปุ่น	11.45%

จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจให้ความสำคัญ กับวิชาในสายวิชาชีพเชิงธุรกิจมากที่สุด ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว การแปล และการล่าม และภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ส่วนวิชาที่ให้ความสนใจน้อยที่สุด คือ วิชาวรรณคดีญี่ปุ่นและประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

สำหรับหัวข้ออื่นๆ ที่สนใจศึกษา ได้แก่ สนทนาภาษาญี่ปุ่น ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบันเทิง เกม การ์ตูน ชีวิตประจำวันของคนญี่ปุ่น การทำอาหารญี่ปุ่น โคลงกลอนญี่ปุ่น เสื้อผ้า แฟชั่น วัฒนธรรมและศิลปะของญี่ปุ่น เป็นต้น

3.7.อาชีพที่ต้องการทำในอนาคต

ในแบบสำรวจกำหนดอาชีพไว้ 6 ข้อ โดยเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง ผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจ เลือกอาชีพตามลำดับในตาราง 9

ตาราง 9 อาชีพที่ต้องการทำในอนาคต

ลำดับที่	เหตุผล	จำนวนคน	ร้อยละ
1	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	495	32.59
2	องค์กรระหว่างประเทศ	453	29.82
3	บริษัทเอกชน	453	29.82
4	ล่ามอิสระ/แปล	409	26.93
5	รับราชการ	223	14.68
6	อื่นๆ	128	8.43

จากตารางจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจเลือกตอบข้อประกอบธุรกิจส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ องค์กรระหว่างประเทศกับบริษัทเอกชน (ซึ่ง 2 ข้อนี้มีจำนวนผู้ตอบเท่ากัน) ล่ามอิสระ/แปลและรับราชการตามลำดับ สำหรับผู้ที่ตอบข้ออื่นๆ ได้ระบุอาชีพที่ต้องการทำ เช่น มัคคุเทศก์ แอร์โฮสเตส นักดนตรี และทนาย เป็นต้น

เมื่อแบ่งอาชีพที่ต้องการทำในอนาคตของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแยกตามเพศเป็นเพศหญิงกับเพศชาย ปรากฏผลตามตาราง 10

ตาราง 10 อาชีพที่ต้องการทำในอนาคตแยกตามเพศ

หญิง			ชาย		
อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ	อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
1.องค์กรระหว่างประเทศ	356	32.07	1.ประกอบธุรกิจส่วนตัว	163	40.65
2.บริษัทเอกชน	350	31.53	2. บริษัทเอกชน	111	27.68
3.ประกอบธุรกิจส่วนตัว	332	29.91	3.องค์กรระหว่างประเทศ	99	24.69
4.ล่ามอิสระ/แปล	315	28.38	4.ล่ามอิสระ/แปล	95	23.69
5.รับราชการ	155	13.96	5.รับราชการ	74	18.45

จากตารางจะเห็นได้ว่านักเรียนชายต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง ทำงานบริษัทเอกชนเป็นอันดับสองและทำงานองค์กรระหว่างประเทศเป็นอันดับสาม ในขณะที่นักเรียนหญิงต้องการทำงานองค์กรระหว่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง ทำงานบริษัทเอกชนเป็นอันดับสองและประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นอันดับสาม

เมื่อแบ่งอาชีพที่ต้องการทำในอนาคตของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแยกตามที่ตั้งของโรงเรียนเป็นโรงเรียนในกรุงเทพฯและปริมณฑลกับโรงเรียนในต่างจังหวัด ปรากฏผลตามตาราง 11

ตาราง 11 อาชีพที่ต้องการทำในอนาคตแยกตามที่ตั้งของโรงเรียน

กรุงเทพฯและปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
ลำดับ	จำนวนคน	ร้อยละ	ลำดับ	จำนวนคน	ร้อยละ
1.บริษัทเอกชน	267	32.05	1.ประกอบธุรกิจส่วนตัว	245	35.71
2.ประกอบธุรกิจส่วนตัว	250	30.01	2.องค์กรระหว่างประเทศ	226	32.94
3.องค์กรระหว่างประเทศ	227	27.25	3.ล่ามอิสระ/แปล	192	27.99
4.ล่ามอิสระ/แปล	217	26.05	4.บริษัทเอกชน	186	27.11
5.รับราชการ	98	11.76	5.รับราชการ	125	18.22

จากตาราง 11 พบว่านักเรียนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลต้องการทำงานบริษัทเอกชนมากเป็นอันดับหนึ่ง ประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นอันดับสอง องค์กรระหว่างประเทศเป็นอันดับสามและล่ามอิสระ/แปลเป็นอันดับสี่ ในขณะที่นักเรียนในต่างจังหวัดต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง องค์กรระหว่างประเทศเป็นอันดับสอง ล่ามอิสระ/แปลเป็นอันดับสามและบริษัทเอกชนเป็นอันดับสี่

การที่นักเรียนในต่างจังหวัดเลือกทำงานบริษัทเอกชนไม่มาก อาจเป็นเพราะในต่างจังหวัดมีบริษัทเอกชนน้อยเมื่อเทียบกับในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

4. สรุปและอภิปรายผล

โดยภาพรวมแล้วนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพศหญิงกับเพศชายมีทัศนคติที่แตกต่างกันในเรื่องของความสนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น วิชาที่สนใจเรียนและอาชีพที่คิดจะทำในอนาคต นักเรียนในต่างจังหวัดกับนักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีทัศนคติที่แตกต่างกันในเรื่องของความสนใจ กล่าวคือนักเรียนต่างจังหวัดจะสนใจเรื่อง คนญี่ปุ่น สังคมญี่ปุ่นและเทคโนโลยีของญี่ปุ่น ในขณะที่นักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลให้ความสนใจกับภาษา วัฒนธรรมและเกมต่างๆ

ร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสอบถามประสงค์จะเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อในระดับที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น เพราะมีความชอบ มีความสนใจและเล็งเห็นประโยชน์ของภาษาญี่ปุ่นในการนำไปประกอบอาชีพ สำหรับผู้ที่รู้สึกว่าภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่ยากก็มักจะตัดใจ และไม่คิดที่จะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาอีก

วิชาที่ผู้ตอบแบบสำรวจสนใจเป็นพิเศษ โดยมากเป็นวิชาในสายวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในอนาคตและมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมโดยเฉพาะวัฒนธรรมสมัยใหม่ เช่น ดารา นักร้อง แฟชั่น มากกว่าจะสนใจเรื่องในเชิงวิชาการ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง ประวัติศาสตร์หรือวรรณคดี นอกจากนี้อาชีพที่นักเรียนต่างจังหวัดคิดจะทำในอนาคตโดยมากต้องการทำธุรกิจส่วนตัว ส่วนนักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลส่วนมากต้องการทำงานบริษัทเอกชน

จากการสำรวจความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อของนักเรียนมัธยมที่เรียนภาษาญี่ปุ่นระยะแรกที่เรียนภาษาญี่ปุ่น 6 คาบ และมีระยะเวลาเรียนถึง 3 ปีก่อนจะเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษานั้น พบว่านักเรียนที่ประสงค์จะเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อเป็นวิชาเอกมีไม่ต่ำกว่า 640 คน แต่ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสามารถรองรับได้ราว 500 คน และโดยมากยังคงรับผู้ที่ไม่มีพื้นความรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อเข้าเรียนในวิชาเอก มีบางแห่งที่เปิดรับทั้งผู้ที่มีพื้นความรู้และไม่มีพื้นความรู้ภาษาญี่ปุ่น อาทิ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมีเพียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งเดียวที่เปิดรับเฉพาะผู้ที่มีพื้นความรู้มาแล้ว นั่นหมายความว่านักเรียนที่ประสงค์จะเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกจำนวนหนึ่งจะต้องเปลี่ยนไปเรียนวิชาอื่นเป็นวิชาเอกแทน เนื่องจากข้อจำกัดด้านจำนวนการเปิดรับนักศึกษา

การตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งที่จำเป็น อย่างไรก็ตามการจะเพิ่มจำนวนเปิดรับนักศึกษาหรือไม่นั้น คงต้องคำนึงถึงนโยบายการผลิตบัณฑิตของชาติ และตลาดแรงงานในอนาคตประกอบด้วย

เอกสารอ้างอิง

สมใจ แซ่อึ้ง 2542 "สรุปแบบสอบถามเรื่องเหตุผลที่เรียนภาษาญี่ปุ่น" *วารสารศูนย์ภาษา มูลนิธิญี่ปุ่นกรุงเทพฯ* ฉบับที่ 1 หน้า 159-162.

ศูนย์ภาษามูลนิธิญี่ปุ่น กรุงเทพฯ 2546 *รายงานโครงการประเมินผลงานในรอบ 10 ปีของศูนย์ภาษามูลนิธิญี่ปุ่นกรุงเทพฯ (ค.ศ. 1991-2001).*

คณะผู้เขียนขอขอบคุณศูนย์ภาษามูลนิธิญี่ปุ่นที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่น และขอขอบคุณอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสำรวจครั้งนี้